

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

GOMPELBAAN (SG_R3_NET_44)

MOL

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Gompelbaan” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,...)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Mol

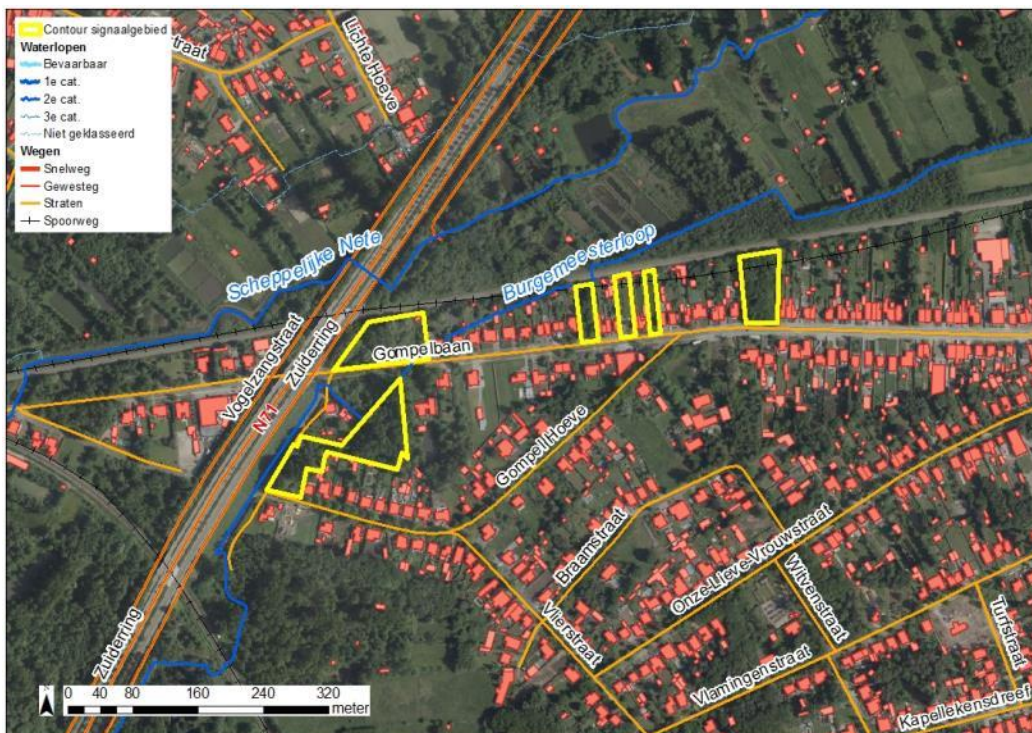
Provincie(s): Antwerpen

Ligging: Het signaalgebied betreft een aantal percelen ten noorden en ten zuiden van de Gompelbaan, net ten oosten van de Zuiderring (N71) in Mol.

Bekken: NETEBEKKEN

Betrokken waterlopen: Burgemeesterloop (2de categorie)

Oppervlakte: 2,07 ha

Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

Woongebied

Globale beschrijving:

Het signaalgebied bestaat uit bos, tuinen en braakliggende percelen.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 12/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering NETEBEKKEN geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Het betreft een onontwikkelde harde gewestplanbestemming in effectief overstromingsgevoelig gebied van meer dan 2 ha.

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken. Een deel van het oorspronkelijke, GIS-matig afgebakende signaalgebied langs de zuidkant van de Gompelbaan, werd omwille van een reeds goedgekeurde verkavelingsvergunning uit de uiteindelijke contour gehouden.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkaarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkaarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

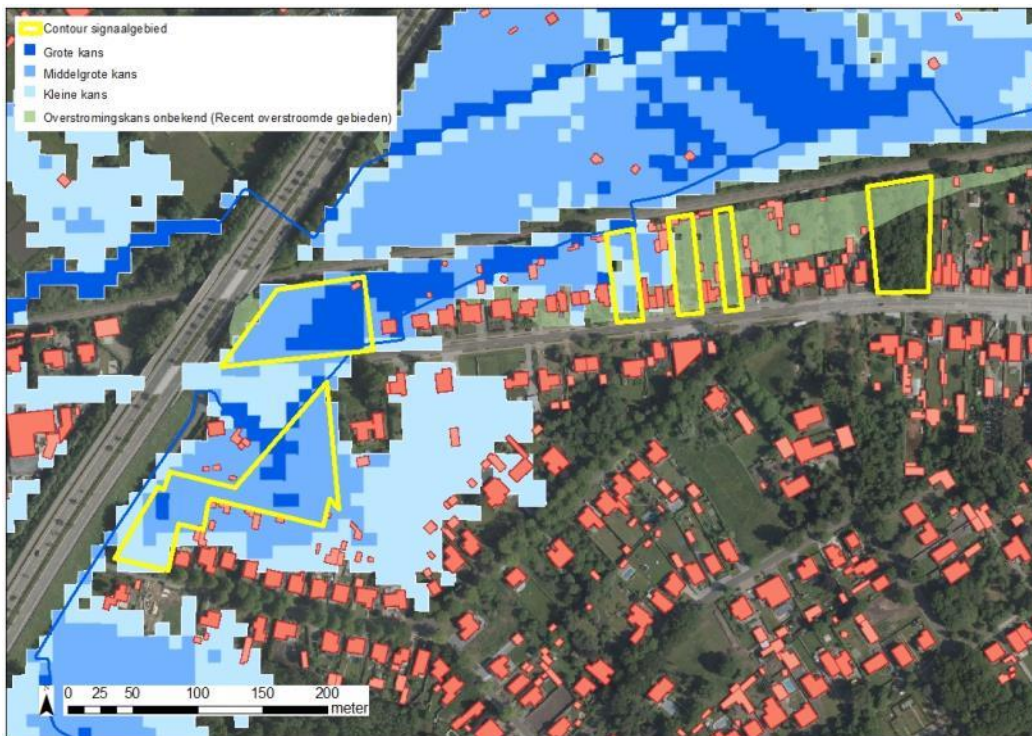
Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

De overstromingsgevaarkaart geeft een beeld van de huidige situatie waarin vooral de zone ten noorden van de Gompelbaan, tegen de Zuiderring, sterk overstromingsgevoelig (T10) is. Voor de zone ten zuiden van de Gompelbaan situeert de overstromingsfrequentie zich eerder rond T100. De meest oostelijke percelen komen volgens de overstromingsgevaarkaart niet of nauwelijks onder water. Een aantal percelen zijn volgens de ROG kaart wel recent overstroomd.

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

Op korte termijn (start werken rond bouwverlof 2016) zal de provincie Antwerpen echter opwaarts de spoorweg het overstromingsgebied Scheppelijke Nete realiseren waardoor de afwaartse overstromingen sterk zullen afnemen. Bovendien verlegt de provincie Antwerpen tegelijkertijd ook de Burgemeestersloop, wat eveneens een gunstige invloed zal hebben op de overstromingscontouren. De toekomstige situatie geeft een aanzienlijk andere situatie, die vooralsnog niet helemaal correct kan gevisualiseerd worden via overstromingscontouren. Wél is het voor de provincie Antwerpen duidelijk dat er in de toekomstige situatie volgens het model geen overstromingen voorkomen bij T100 of kleiner van uit de Burgemeesterloop naar het binnengebied ten zuiden van de Gompelbaan. Daar zijn twee redenen voor:

- De Burgemeesterloop krijgt door de verlegging een hogere kruin, waardoor het water veel hoger moet komen om over de kruin te stromen
- Het debiet op de Burgemeesterloop zal geregeld kunnen worden door een schuif aan de opwaartse zijde van de spoorweg. In noodgevallen kan de dienst Integraal Waterbeleid of de brandweer van Mol deze schuif gewoon dicht zetten. Het debiet aan de Gompelbaan en Gompelhoeve wordt dan nul en de overstromingskans wordt ook nul.

Naar overstromingsproblematiek toe, is het dus niet meer nodig om hier bufferruimte te vrijwaren. Het is wel zo dat het momenteel een natuurlijke kom is, waar makkelijk water blijft staan.

Ook het deel van het signaalgebied ten noorden van de Gompelbaan kent volgens de geactualiseerde modellering geen noemenswaardige overstromingsproblematiek meer.

3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW^[3] en

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

De klimaattoetskaarten zijn enkel voorhanden voor de huidige situatie maar geven, gezien de grote invloed van de geplande maatregelen, geen accuraat beeld van de toekomstige situatie.

3.2 Bespreking watersysteem

Zie hoofdstuk 3.1 voor een beschrijving van (het effect van) de geplande ingrepen van de provincie Antwerpen. Onder de huidige omstandigheden is praktisch het hele gebied effectief overstromingsgevoelig. Gelet op de grote impact van de geplande maatregelen op de overstromingscontouren, wordt vanuit de provincie Antwerpen en de gemeente Mol voorgesteld om de watertoetskaarten aan te passen van zodra de ingrepen uitgevoerd zijn.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

De geplande ingrepen zorgen voor een grote positieve impact op de overstromingsproblematiek ter hoogte van de Gompelbaan, waardoor de aandachtspunten voor het gebied vrij beperkt zijn. Voor het binnengebied ten zuiden van de Gompelbaan formuleert de provincie Antwerpen volgende randvoorwaarden:

- De afwatering van het gebied mag niet via de oude bedding van de Burgemeesterloop verlopen. De tak hiervan die behouden blijft bij de verlegging zal voorzien worden van een terugslagklep, waardoor die onder bepaalde omstandigheden niet zal kunnen afwateren. De afwatering zal dus direct naar de toekomstige bedding Burgemeesterloop (op- of afwaarts de verlegging) moeten gebeuren.
- De waterhuishouding (en afwatering) van dit binnengebied zal integraal bekeken moeten worden en de afwatering zal vertraagd gerealiseerd moeten worden voor het ganse gebied in samenspraak met de dienst Integraal Waterbeleid van de provincie Antwerpen.

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan maakt geen specifieke melding van dit deel van de gemeente.

4.3 Lopende initiatieven:

Zie geplande ingrepen provincie Antwerpen onder hoofdstuk 3.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

- Gemeente (Joost Ouderits) aanwezig op vooroverleg prioritering signaalgebieden reeks 3 op 11/09/14 te Geel;
- Ambtelijke goedkeuring prioritering reeks 3 op 03/10/14 (gemeente niet aanwezig);

- Goedkeuring prioritering reeks 3 door algemene bekkenvergadering op 12/11/14 (gemeente niet aanwezig);
- Eerste bespreking signaalgebieden Mol op 09/07/15. Aanwezig: gemeente Mol (Hans Schoofs, Joost Ouderits, Machteld Bollen), bekkensecretariaat (Tom Gabriels), Ruimte Vlaanderen (Bram Van Ballaer), provincie Antwerpen dienst Integraal Waterbeleid (Lieselotte Sorgeloos), provincie Antwerpen dienst Ruimtelijke Planning (Tine Loomans).
- Bespreking ontwerp startbeslissing op 08/04/2016. Aanwezig: gemeente Mol (Joost Ouderits, Machteld Bollen), bekkensecretariaat (Tom Gabriels), Ruimte Vlaanderen (Nick Van Hemel), VMM (Wim Verhaegen), provincie Antwerpen (Michiel De Mol, Elsbeth De Wachter).

Op 30/05/2016 heeft het college van burgemeester en schepenen de ontwerp-startbeslissing besproken, maar wenste deze, omwille van principiële bezwaren mbt de opmaak van startbeslissingen voor signaalgebieden, niet goed te keuren.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied

Niet van toepassing

B: maatregelen met behoud van bestemming

Voor het deel van het signaalgebied ten zuiden van de Gompelbaan gelden volgende randvoorwaarden:

- De afwatering van het gebied mag niet via de oude bedding van de Burgemeesterloop verlopen. De tak hiervan die behouden blijft bij de verlegging zal voorzien worden van een terugslagklep, waardoor die onder bepaalde omstandigheden niet zal kunnen afwateren. De afwatering zal dus direct naar de toekomstige bedding Burgemeesterloop (op- of afwaarts de verlegging) moeten gebeuren.
- De waterhuishouding (en afwatering) van dit binnengebied zal integraal bekeken moeten worden en de afwatering zal vertraagd gerealiseerd moeten worden voor het ganse gebied in samenspraak met de dienst Integraal Waterbeleid van de provincie Antwerpen.

A: watertoets

Voor de delen van het signaalgebied ten noorden van de Gompelbaan wordt de watertoets toegepast.

Instrument:

Watertoets

Initiatiefnemer:

Niet van toepassing

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Onder de huidige omstandigheden is praktisch het hele gebied effectief overstromingsgevoelig. De geplande ingrepen van de provincie Antwerpen zorgen echter voor een grote positieve impact op de overstromingsproblematiek ter hoogte van de Gompelbaan, waardoor de aandachtspunten voor het gebied vrij beperkt zijn.

Voor de delen van het signaalgebied ten noorden van de Gompelbaan wordt de watertoets toegepast. Voor het deel van het signaalgebied ten zuiden van de Gompelbaan gelden volgende randvoorwaarden:

- De afwatering van het gebied mag niet via de oude bedding van de Burgemeesterloop verlopen. De tak hiervan die behouden blijft bij de verlegging zal voorzien worden van een terugslagklep, waardoor die onder bepaalde omstandigheden niet zal kunnen afwateren. De afwatering zal dus direct naar de toekomstige bedding Burgemeesterloop (op- of afwaarts de verlegging) moeten gebeuren.
- De waterhuishouding (en afwatering) van dit binnengebied zal integraal bekeken moeten worden en de afwatering zal vertraagd gerealiseerd moeten worden voor het ganse gebied in samenspraak met de dienst Integraal Waterbeleid van de provincie Antwerpen.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.